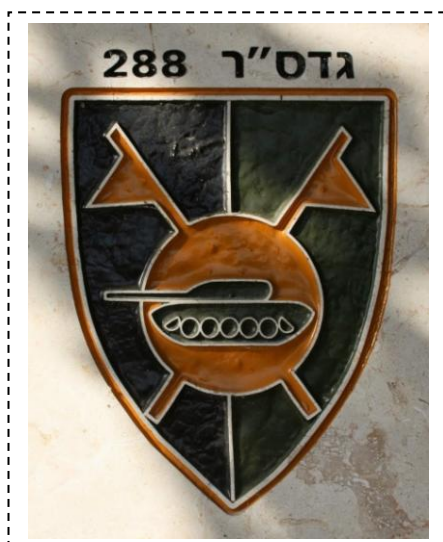

תקציר ארועים
גדס"ר 288 בראש חטיבה 205
8 עד 11 אוקטובר 1973

אלה העובדות

תקציר ארועים של גדס"ר 288 בראש חטיבה 205 8 עד 11 אוקטובר 1973

אלה העובדות

גדוד סיור 288 השתתף בהתקפת הנגד של אוגדה 146 בגזרה הדרומית של רמת הגולן. אוגדה 146 הדפה את הכוחות הסוריים מאזור אל-על רמת מגשימים ועד פיתחת רפיד בשני ימי לחימה ב 8 ו 9 לאוקטובר 1973. התקפת הנגד של האוגדה בפיקודו של מוסא פלד גרמה לנסיגת הכוחות הסוריים חזרה אל מעבר לגבול ותרמה תרומה רבת חשיבות להסרת האיום לתבוסה בגזרת פיקוד צפון.

בימי הלחימה האלה, בין התאריכים 8 עד 11 לאוקטובר היה גדוד 288 כח מרכזי ומכריע בחזית כוחות חטיבה 205. הגדוד פעל בימים האלה תחת החטיבה בפיקודו של יוסי פלד.

גדוד סיור 288 הוקם כשנה לפני המלחמה ועבר אמון הקמה בקיץ 1973. הגדוד כלל במסגרתו כח לחימה צעיר, מאומן ומצויד בכלי השריון החדשים שהיו אז בצה"ל. הגדוד, בפיקוד המג"ד צביקה דהב והסמג"ד אלישע ברודסקי, כלל 3 פלוגות שריון ופלוגת גיפים. בכל פלוגת שריון 7 טנקי שוט קל ו 8 נגמשי M113. פלוגת הגיפים כללה 11 גיפים.

כח הטנקים של הגדוד, 24 טנקי שוט קל (בהם אנשי צוות ומפקדים שרק לאחרונה השתחררו משרות סדיר) יחד עם מחלקות הלוחמים על הנגמשים. היה מרכיב דומיננטי בחזית חטיבה 205 בשני ימי הלחימה הראשונים.

חטיבה 205 עם טנקי צנטוריון בנזין ופלוגות חרמ"ש על זחלמים מיושנים, הצליחה להעפיל לרמת הגולן בבוקר 8 לאוקטובר עם כוחות מעטים כאשר כלי שריון רבים נתקעו בדרך ונזקקו לחילוץ ותיקון. **גדוד 288 העפיל לרמה במלוא כח השריון שלו והפך לכח עיקרי בלחימה בחזית החטיבה.**

בסיום המלחמה ב 1974 ובשנים שלאחריה התפרסמו מאמרים, ספרים ו"מחקרים" המסכמים את ארועי התקפת הנגד של אוגדה 146 והכוחות שפעלו במסגרתה. פרסומים אלה כללו תאורים, סיפורים ועובדות חלקיות כפי שחוו וזכרו אלה שכתבו ותעדו את ימי הלחימה בעוד שבפועל לא נעשה כל תחקיר של מפקדים וחייילים בגדודי חטיבה 205 ובגדוד 288 במטרה לתעד עבור ההיסטוריה ולימוד לקחי קרבות.

בפרסומים אלה שחלקם הפך למסמכים רשמיים על פיהם מספר ענף ההיסטוריה של צה"ל את סיפור התקפת הנגד הנ"ל, **נשמטו, הועלמו, ושובשו** העובדות הקשורות לחלקו של גדוד סיור 288.

אנסה להביא כאן את העובדות כפי שמשקפות מדברים שסיפרו הלוחמים ונכתבו בחוברת פנימית שערך הגדוד ב 1974 וכן תחקירים ופרסומים שנעשו בעשר השנים האחרונות.

עובדות אלה המתפרסמות כאן אמורות למנוע המשך הפצת סיפורי היסטוריה כוזבים שבהם לפעמים הדמיון גובר ככל שהזמן עובר.

את הארועים אני מתאר כאן בקצרה לפי סדר התרחשותם והם נסמכים על מקורות המפורטים בהמשך.

עמוס קלרמן
פברואר 2020

ארועים עיקריים בגזרת לחימה של אוגדה 146 בשטח שבין רמת מגשימים לצומת רפיד:

8 אוקטובר - פגיעה בשריון קדמי של הסורים בגזרת אלעל ורמת מגשימים.

דב בן דב מ"פ א' (אלירון) גד' 288 מדווח בתחקיר שנערך ב 1974:

בין השעות 6 ל 7 בבוקר קיבלנו פקודה לעלות בציר "סקופיה" לרמה. עליתי אחרי אחד הגדודים של 205. כשהגעתי לגבעת יואב קיבלתי הוראה מהמג"ד לעקוף את הגדוד הזה. באזור אלעל ראיתי פלוגת שרמנים עומדת לפני. קיבלתי הוראה להחליף אותם והם זזו אחורה. שם נתקלתי בטנקים הסורים לראשונה. כשהחלפתי את השרמנים הטנקים הסורים היו בטווח קרוב מאוד, 1500. הדלקתי מיד 2 טנקים וטנק לידי פגע בשלישי. נעתי בציר מאלעל לנחל גולן במטרה לנוע צפונה על ציר "ירקונה". שמעתי בקשר שגדוד מ 205 נע מקביל אלי בצד המערבי על ציר "טיפה". נעתי עם הפלוגה שלי ואחרי נעה פלוגה ב' על ציר ירקונה. המגמה היתה לנוע צפונה לכוון צומת רפיד. כשהגעתי לירקונה באזור נחל גולן בשעות הצהריים התחלתי לנהל אש עם הסורים. באותו זמן היה כל הגדוד בתנועה, הטנקים בראש והנגמשים אחריהם. נענו במהירות קדימה והסורים התחילו מייד להתקפל. זיהיתי כ 7 או 8 טנקים מולי. זיהיתי חי"ר מערבה מהציר שלי באזור רמת מגשימים. הודעתי ליוסטא מפ' ב' (ברחש) שיתפוס מהר עמדות משמאלי כי אני מהצד שלי לא יכולתי. פל' ב' תפסה משמאלי והתחילה להשמיד את הטנקים האלה. ביקשתי רשות מהמג"ד לרוץ מהר על ירקונה כדי לעמוד מולם ולחסום את כל הבריחה הזו. לא קיבלתי אישור כי הגדוד שנע באיטיות על ציר טיפה לא יכול היה ליישר קו חזית. זו היתה שגיאה לדעתי, יכולנו לרוץ עם כל הגדוד קדימה על ציר ירקונה ולחסום את כל הבריחה שלהם. כשהגעתי על ירקונה ל 454 קיבלתי משום מה הוראה לנוע חזרה מערבה לציר טיפה.

שלום בלום מ"מ טנקים פל' ב' (ברחש) מדווח בחוברת של הגדוד:

אחרי תקיפת המטוסים באלעל המשכנו לכוון צפון על ציר המערכת. דב נע לידנו עם הפלוגה והודיע שמצד מערב מזהה 10 כבדים של אויב. הוא לא יכול לירות אליהם וביקש שאנחנו נירה. שברנו מערבה בשטח מסולע ומיוער. היו לנו קשיים בתפיסת העמדות ובאחת מהן התיישב טנק שלנו על אבן ונתקע. יוסטה (המפ') לא יכול היה לירות בגלל זווית גרועה. מ"מ זיו שהיה קיצוני מערבי עלה ראשון ופגע בפגז ראשון ולאחר מכן הצטרפתי אליו עם שווילי. בטווחים של כ 1500 מ' פגענו בעשרה טנקים והיתר התחילו לברוח צפונה על הכביש, ואז לקח גבי התותחן שלי את היוזמה ופתח בירי מהיר. **גבי (התותחן):** דרך הפריסקופ ראיתי חיילים סוריים. יריתי אליהם. פתאום צעק שלום לצודד ימינה. צודדתי וזיהיתי 5 טנקים בורחים בשיירה. נתתי להם להתקדם והתחלתי ירי מהיר מהקיצוני השמאלי לימני. פגעתי בשלשה הראשונים והשניים האחרונים עקפו את הבורחים. בראשון פגעתי ואת השני פיספסתי. עשיתי אליו ירי נוסף ואני כמעט בטוח שפגעתי. רציתי לעשות "שנה" אבל הוא הסתתר מאחורי בית ולא יכולתי לגמור.

שלום בלום: מיד אח"כ חטפנו הנחתה ארטילרית ושווילי נפצע בכתף. (.....) שווילי ביקש ממני שלא להודיע על הפגיעה לכן המשכתי איתו צפונה כשאנו משאירים את הכלי הפגוע. (.....)

8 באוקטובר - שחרור הנצורים בתל סאקי.

תל סאקי – סיפור המעשה:

בצהרי יום הכיפורים, 6 באוקטובר 1973, נשלחו חמישה צנחנים בפיקוד מפקד מחלקת החבלה של גדוד הנח"ל המוצנח 50, לאייש תצפית עומק על תל א-סקי, הנמצא כשלושה ק"מ מצפון ליישוב רמת מגשימים. בשעה 14:00 פרצה המלחמה ועל התל נחתה הפגזה סורית כבדה. הלוחמים שעל התל לא הבינו שפרצה מלחמה. מצפון להם החל הצבא הסורי במאמץ ההבקעה העיקרי שלו לתוך דרום רמת הגולן. מול מאות טנקים סוריים ניצבו אותה שעה רק כשלוש מחלקות טנקים מגדוד 74 של חטיבה 188 ובלמו אותם עד שאזלה תחמושתם בשעות הערב המאוחרות. פלוגת טנקים מוקטנת ד מגדוד 82 של חטיבה 7 שנשלחה לתגבר שתי מחלקות טנקים מגדוד 74, שבלמו את הסורים יחד עם מוצב 116, נתקלה בכוח סורי עדיף ושלושה טנקים שלה הושמדו. טנק אחד הצליח להיחלץ לאחור והצטרף ללחימה מול הסורים ב'ציר הנפט'. ארבעה טנקים בפיקוד המ"פ נחלצו דרומה והגיעו לתל א-סקי. מעט לפני חצות ירדו שני טנקים בפיקוד המ"פ מהתל בניסיון לחבור למוצב 116. בדרכם הם נתקלו בכוח סורי קדומני, שהחל בתנועה דרומה לעבר רמת מגשימים, השמידו את רובו וחזרו עם נפגעים לתל. בחצות הגיעו לתל שני טנקים, ועליהם שרדי שתי המחלקות מגדוד 74 שלחמו ליד מוצב 116 עד שתחמושתם אזלה.

בטרם עלה השחר של 7 באוקטובר הגיע חוד חטיבה סורית ממוכנת לתל. חמישה טנקים ירדו לקראתם, אך ארבעה נפגעו מיד ורק טנק אחד הצליח להיחלץ דרומה ולחבור לכוחותינו. רוב הטנקיסטים מארבעת הטנקים נחלצו ברגל לתל והצטרפו אל הצנחנים, שנותרו להילחם על ראש התל. חמשת הצנחנים וכעשרים שריונאים כותרו על-ידי הסורים בעת שמצאו מחסה בבונקר היחיד שעל ראש התל. בעוד הצנחנים בולמים את הסורים בכוחם הדל, ביצעו חבריהם מאותה פלוגה שני ניסיונות לחלצם. בשני הניסיונות שכשלו, נהרגו למרגלות התל 17 צנחנים. בשעות הבוקר כבשו הסורים את התל. 26 לוחמים כותרו בתוך בונקר קטן והחזיקו מעמד לא תחמושת, ללא מזון וללא מים במשך 48 שעות, כשמרביתם

פצועים.

בצהרי 8 באוקטובר חולצו הנצורים בתל סאקי על ידי כח מגדוד הסיוור שפעל תחת פיקוד חטיבה 205

בראש החץ האוגדתי ממוקם גדוד הסיוור ובכיפת המפקד של הטנק המוביל

ניצב סגן חיליק ויינשטיין. רק לפני עשרה חודשים השתחרר מחטיבה 188,

והוא מבכה מרה את מותו של אבי רוניס, בן כיתתו בחיפה.

השניים, אבי רוניס – שבחיפה כולם הכירו אותו בתור אבי גרינוולד,

הילד הכי יפה במחזור – וחיליק למדו יחד באותה כיתה. אחר כך נפרדו

דרכיהם ורוניס הלך לקיבוץ ובאיוזשוו שלב נפגשו שוב כקצינים בחטיבה

188. חיליק השתחרר ורוניס המשיך לטפס בסולם התפקידים.

אחרי לילה ללא שינה, מתנהלים על זחלים כל הדרך מירושלים, עצרה

אוגדה 146 לפנות בוקר של יום שני בתחנת הדלק של צמח, וכל הארמדה

המשוריינת התנפלה על נקודות התדלוק, מותירה מתדלק המום והבטחה

בכתב שאחרי המלחמה יחזרו לפרוע את החוב.

אחר כך המשיכו לעין גב ותושבי הקיבוץ עמדו בחוץ ומחאו כפיים וצעקו

"תכניסו להם". קצת אחר כך החלו בטיפוס לרמת הגולן, העפילו את מדרגת

המצוק, נתנו גז במישור ואז בדיוק פגשו טנק בודד, מט"ק מבולבל בצריחו,

וניסו להבין מי הוא זה הבא מולם. אני שייך לפלוגה ו', אמר להם אבי לביא,

והרמה נכבשה על ידי הסורים וכולם הרוגים ואבי רוניס גם.

ועכשיו זה גדוד הסיוור והאוגדה כולה וחיליק שם בראש, שמנהלים מלחמת

תנועה נגד שרידי כוחות שריון סורי בדרום הרמה. "לא לעצור, לנוע לנוע,"

דוחקים בהם המפקדים והם ממשיכים הלאה צפונה, כשלפתע, צמוד לשביל

העלייה לתל א-סאקי, מזהה חיליק שני טנקי שוט-קל נטושים.

"יש תקווה," הוא אומר לאנשי צוותו שיצאו ממחנה עפר ללא מקלעים

ונשק אישי, "תרדו לטנקים הפגועים ותביאו משם את המקלעים ואת כל

ארגזי הפעולה."

כשהם עמוסי ציוד לעייפה, מעדכנים אנשי הצוות שבתוך הטנקים אין

נפש חיה.

חיליק נושא מבטו לראש התל, מבחין בקוביית הבטון שבראשו ומשהו

בתחושת הבטן מציק לו. הייתכן שצוותי הטנקים מצאו מסתור שם למעלה?

"אני עולה למעלה," הוא צועק, רץ לראש התל, מתקרב בזהירות לפתח

הבונקר וצועק. "יש כאן שריונרים?"

מתוך פתח הבונקר מדדה החוצה סמל ראשון ניר עתיר, סרבלו מוכתם

בדם, פניו מפויחות, בידו הקפוצה אחוז רימון והוא מצמצם את עיניו מול

האור ואומר בשקט, "כן."

8 באוקטובר – התקפה והשגת שליטה על הג'וחדר

תנועת החטיבה צפונה מתל סאקי על ציר טיפה לא נתקלה בהתנגדות. הכוחות הסורים ניתקו מגע ונעו צפונה. את השטח שבין תל סאקי לג'וחדר כיסתה ארטילריה צפופה אשר גרמה לנפגעים רבים בכוחותינו. את אשר התרחש בשטח כאשר הגיעו הטנקים הראשונים לרגלי הג'וחדר איננו יודעים במדויק היות שהמפקדים שהיו מעורבים בהתקפה על הג'וחדר נפגעו ועד היום ולא נעשה תחקיר שיסביר את אשר התרחש. הפקודה להתקפה נעשתה כנראה תוך תנועה לפני שכל הנגמשים של הכח התוקף הגיעו לגזרה והצטרפו ליונתן.

העובדות הידועות הן: על הטנקים הראשונים שהגיעו על ציר טיפה לג'וחדר נפתחה אש וההנחה היתה שהאויב מתבצר על התל. גיורא מוסינזון – מפ' סיוור של 205 נטל פיקוד על התקפה לכיבוש הג'וחדר כאשר חוברים אליו מחלקות חרמ"ש מהחטיבה. גיורא נפצע וההתקפה נכשלה.

להתקפה צורפו מחלקות הנגמשים של פלוגה ב' מהגדס"ר בראשם עמד יונתן גוברמן סמ"פ של הפלוגה. יונתן נהרג בהתקפה.

כח הנגמשים של פלוגה ב' בפיקודו של יונתן השיג שליטה באש על התל.

על ההתקפה מסופר בחוברת הגדוד:

אמיר (סל' ב') מפקד נגמ"ש: הטנקים היו קדימה, מול הג'וחדר, ואנחנו, הנגמ"שים, חכינו כמה ק"מ מאחור כששמענו את יונתן הסמ"פ, מודיע בקשר "להכנס אחרי להתקפה". לא ידעתי אפילו לאן. אלשיך (נהג): אמיר אמר לי לנסוע מהר ולהדביק את הנגמ"שים של שאר הפלוגה, הדבקתי אותם ובן יהודה, שהיה לרגלי הג'וחדר על הכביש, סימן לנו לעבור אותו. נכנסנו ימינה במטרה לעלות על המוצב מאחור.

ג'גנו: לא היה אויב ברור, היינו ארבעה נגמ"שים כשאנחנו במאסף, ואז ראינו את הנגמ"ש ההפוך.

פישר: הייתי בנגמ"ש הראשון של יונתן. אני הייתי על המא"ג השמאלי ויונתן על המק"כ. כשהתחלנו לעלות מהשביל אל כוון הרכס, זיהינו מטרות והתחלנו לירות. הסורים, שהתחבאו מאחורי הסלעים, ירו גם הם ואז שמעתי צעקה בקשר וראיתי את יונתן נופל פנימה, אל תוך צריח המפקד, כשכתם דם על חולצתו.

צעקתי לאחד החברה שיעלה להחליף אותו באותו רגע נפגעתי גם אני בגב. פקדתי על הנהג, צביקה, לנסוע אחורנית. לאחר חמשה עשר מטר של נסיעה אחורנית התהפך הנגמ"ש על צידו בגלל הסלעים,

חיים: אני הייתי חובש על הנגמ"ש של אשר. כשראינו את הנגמ"ש של יונתן הפוך, צעק לי אשר לרדת. כיוון שלא יכולנו להתקרב אל הנגמ"ש בגלל תנאי השטח הקשים, ירדתי ורצתי לעבר הנגמ"ש. פישר שכב מתחת לסלע על הבטן עם כדור בגב. אליסי שהיה לידו כבר הספיק לחבוש אותו בתחבושת אישית, עוד לפני שהגעתי לכן נגשתי אל יונתן ששכב ליד הנגמ"ש, אבל לא היה כבר מה לעשות.

אמיר: בינתיים ראיתי שלשה סורים מופיעים מבין הסלעים. לא יכולתי לירות בהם בגלל שהיו חיילים בינינו לבינם, הפסקתי לירות ואז התחילה לרדת הפגזה חזקה בשטח.

מנשה: אני הורדתי אלונקה עם צביקה, החובש השני, בשביל הפצועים פישר וגיורא מנען. לפתע ראיתי סורי אחד לקחתי והשכבתי אותו על הסלע עם הפנים למטה, ובדקתי אותו. בינתיים צרף יואב עוד שני שבויים ונשאר לשמור עליהם, ואני עם מ"מ פל' החרמ"ש העלנו את יונתן על הזחל"ם ונסענו אחורה, ויואב הצטרף, מאוחר יותר, לאחד הנגמ"שים.

אמיר כהן, מפקד מחלקת נגמשים בפלוגה ב' של הגדס"ר מתאר את ארועי הגוחדר:

הגוחדר הוא תל בצורת חצי פרסה, בשטח השולט, בחלק הצפוני של התל יש 3 כיפות מהן יורדות 2 שלוחות ביניהן "פיתחה" שהיא שטח הריגה קלאסי לכל מי שמנסה לתקוף את התל. "הפתחה" בנויה מטרסות ובולדרים שנעשים גבוהים ככל שמתקרבים לפסגת התל. משום כיוון, ולבטח לא דרך הפיתחה, נגמש אינו יכול לטפס לשטחים השולטים.

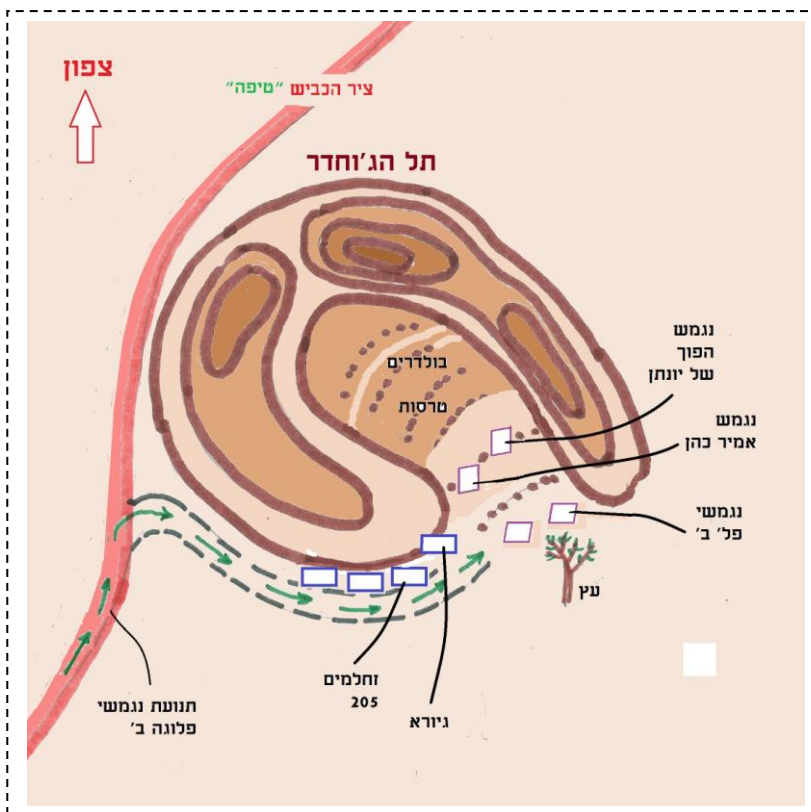
ב 73 לא היתה שום דרך שעולה מתחתית הגוחדר אל הפסגה או אחת השלוחות.

לפי ניתוח בדיעבד של הארועים, יונתן קיבל פקודה לנוע במהירות כדי לסייע לפלוגת חרמ"ש מ205 שנמצאה במצוקה לרגלי התל. יונתן פרץ בדהרה תוך שהוא מסמן לנו בנפנוף מפה לנוע אחריו. גיורא הוביל בקשר את יונתן אל הפיתחה וסימן לו לעלות משם.

לאחר כ-15 מטר הנגמש של יונתן נתקע (כצפוי) ולא יכול היה להתקדם. יונתן פקד על הנהג לנוע ברברס ואז נפגע מכדור בלב ונהרג. נהג הנגמש המשיך ברברס עד שהתהפך.

אני הייתי בחטיבה 7 כשנקלטו הנגמשים הראשונים בצהל. הכרתי את מגבלות העבירות של הכלי החדש ועל כן התרגולת היתה שבכל פעולה מבצעית פורקים את החיילים מתא הלחימה ונפרסים רגלית על הקרקע.

לנגמש שלי היו בעיות קשר ולכן אולי לא שמעתי פקודה לתנועה מיונתן. לפתע ראיתי את יונתן פורץ בדהרה על הכביש לכוון צפון ומסמן לנו לנוע אחריו. לא היתה קבוצת פקודות ולא ידענו לאן אנו נוסעים. כל המאמצים היו לשמור קשר עין עם הנגמש שהיה לפני במרחק 500 מטר. כשהגענו עם הדרך בסמוך "לפתחה" המצב שראיתי היה כזה: הנגמש של יונתן הפוך, יונתן כנראה הרוג בצריח הנגמש.

היה שקט מוחלט, ללא ירי או הפגזות. הזחלמים של 205 דבוקים מצד שמאל לרגלי התל.

פעלתי לפי המחשבה שאם יונתן נפגע, יש אויב במסתור שיורה, פוגע ואנחנו בשטח נחות. תפסתי עמדה, הורדתי את החיילים שיתפסו עמדות ויעזרו בפניו הנפגעים.

מצריח המפקד פתחתי באש של 0.5 ומאג נוסף על השטחים השולטים.

גיורא – רב סרן שלא הכרתי צעק לי לחדול. המשכתי בירי, לפתע במרחק של כ-15 מטר לפנינו יצאו 3 חיילים סורים עם גופיות לבנות וידיים מורמות. מנשה ויינשטיין שהיה עם החיילים על הקרקע השכיב אותם ולקחנו אותם בשבי.

בשלב זה התחילה הפגזה צפופה ביתר על פסגת הגוחדר וסביבתו. היתה שליטה מלאה שלנו באש על השטח. לא היה אויב בעין וטיפוס רגלי על ההר היה מסתיים בעשרות נפגעים עקב הארטילריה הצפופה של הסורים על התל.

לא היה שום צורך מבצעי לעמוד על פסגת התל. התקרית בגוחדר הסתיימה בהצלחה של נגמשי פלוגה ב'. שלטנו באש 0.5 על השטח, תפסנו שבויים. האויב נסוג כנראה צפונה כאשר הגענו לתקיפה. התאור של חטיבה 205 כאילו ההסתערות בגוחדר היתה בתעלות וכו' הוא פרי הדמיון. לא היו תעלות קשר ולא היו דרכים שהובילו לפסגה. חיילי 205 נשארו מאחור.

רמי מינקה מ"מ נגמשים בפלוגה ב' מספר על הג'וחדר

עברו מעל 46 שנים מאז אבל יש אירועים בחיים שקשה לשכוח וזהו אחד מהם

האירוע מבחינתי מתחיל בנסיעה על ציר טיפה לכיוון צפון מאחורי הנגמ"ש של יונתן. היינו רק הנגמ"ש שלו ושלי בנסיעה על הכביש כששמעתי אותו בקשר פוקד להיכנס אחריו להתקפה. לא היה לי ברור את מה תוקפים ומהי תוכנית ההתקפה. כשהגענו למרגלות הג'וחדר פנה יונתן וירד מהכביש ימינה ואיגף את השלוחה המערבית של התל שבשיפוליה ראיתי את הזחל"ם של גיורא מוסינזון (גילוי נאות – הכרתי אותו אישית מהשנים שהייתי בסיירת של חטיבה 205). גיורא סימן לנו בידו לעקוף אותו ולעלות בגיא שבין שתי השלוחות של הג'וחדר.

למי שלא מכיר את הטופוגרפיה של התל: מדובר בשתי שלוחות בצורת בננה שיורדות מצפון לדרום עם גיא ביניהן וטרסות אבן חוצות אותו מצד לצד.

יונתן עלה ראשון והנגמ"ש שלי כ-20 מטר מאחוריו. לא ראיתי אף חייל סורי משני עברי הגיא. תוך כדי עליה איטית לכיוון רכס התל, בשטח קשה מאוד לטיפוס, פתח יונתן באש ממקלע ה-0.5 שלו. אחרי 3-4 צרורות של יונתן נורו 2-3 צרורות של אש נק"ל על שני הנגמ"שים. לא הצלחתי לזהות את מקורות הירי. שמעתי צעקה חדה שנפלטה מפיו של יונתן מהצרור שפגע בו, וגם אצלי בנגמ"ש נפגע חיל מכדור בריאה.

ראיתי את הנגמ"ש של יונתן מתחיל בנסיעה לאחור, פוגע בזוית בטרסה ומתהפך. גם אנחנו נסענו אחורה ועצרנו והתחלנו לטפל בפצוע אצלנו. לא היו יריות נוספות מצידנו או מצד אותו קומץ של חיילים סוריים שהתחבאו מאחורי הסלעים.

המשך האירוע בג'וחדר מתואר ע"י אמיר שהגיע למקום כמה דקות אחרינו

ברור לי לגמרי שמלבד אותם שלושה סורים שהתחבאו בתחתית השלוחה המערבית של התל, לא היה כוח סורי נוסף עליו. לא היו שם תעלות שבהם נלחמה כביכול הסיירת של 205. זה פשוט סיפור הזוי. בכל האירוע בג'וחדר, הזחל"ם של גיורא לא זז ממקומו ולא ירה אפילו ירייה אחת!

מבט מדרום לצפון על תל ג'וחדר אוקטובר 1973. ציר "טיפה" בצד שמאל של התמונה. תל-פרס, גבוה ברקע

8 לאוקטובר - חילוץ חיילי מוצב 116

דיווח על החילוץ בחוברת של הגדוד:

חוך תנועת הגדוד לעבר הג'וחדר והדיפת הסורים, נודע לעמוס, מ"פ הג'יפים שעדיין נצורים צנחנים פצועים שנשארו במוצב שמימינו אף שהסורים שטפו אותם קדימה. "עברתי שני ק"מ על הכביש לכוון המוצב. הכביש היה זרוע פגזים ורכב פגוע. הכניסה למוצב חסומה עם שלשה טנקי אויב שנפגעו בנסיון פריצה למוצב. טנק אחד טיפס על גדר האבן של המוצב ושם נפגע. הג'יפ קטן במידה כזו שאפשר לגלגלו עד המוצב. החיילים במוצב המומים. עברו עליהם שני ימים קשים. הם מבקשים לפנות מיד פצוע שנמצא בהלם. פירקנו את הג'יפ (כסא ומקלע) והשכבנו את הפצוע על האלונקה.

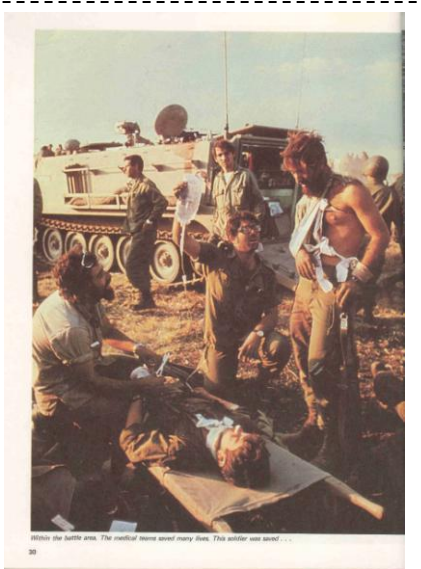
כאשר הגענו לנקודת הפנוי והפצוע עבר לטפול הרופא ראינו שהמצב קשה מאוד. היה חשש שהשטח שבו אנו נמצאים לא יהיה נקי מאויבים עד הלילה ולכן יצאנו מיד לפנות את יתר לוחמי המעוז. זאת עשינו בנגמ"ש של הרופא אשר פונה מכל לוחמינו היה קשה להוציא את החיילים במעוז מהחפירות. המפקד הלך כמה פעמים כדי לורא שלא נותרו חיילים בעמדות וכל פעם הופיע חייל בוסף שלא ידע על הפנוי.

פגזים החלו ליפול באזור המוצב. עליתי לתצפית לכוון מזרח. השטח מזרחה נמוך מהמוצב והתצפית מצוינת. במרחק של 500 מ' מהמוצב נעה מחלקת טנקים של האויב. זירזתי את הפנוי ונשמתי לרוחה כאשר העברתי את ה"רכוש" לידיו של הסמג"ד והרופא, הודעתי על המצאות הטנקים באגף אבל גם הפעם לא נוצר אתם מגע.

הצנחנים מ 116 מגיעים על הנגמש לתאג"ד

טי 54 על גדר מוצב 116

דבירי מטפל בפצוע מ 116 בתאג"ד

8 אוקטובר - פריסת תאגד של 288 לטיפול בנפגעים לרגלי הגוחדר

איסוף עשרות הנפגעים בהתקפה על הג'וחדר ונפגעים רבים מארטילריה ושריון אויב התבצע ביוזמת אלישע הסמג"ד. התאג"ד של 288 נפרס בצומת "טיפה" "פלגה" בעוד הקרב מתחולל מסביבו. תחנת האסוף הגדודית קלטה את הנפגעים מחטיבה 205 ומהגד"סר. הרופאים סרן עמנואל כהן וסרן רפאל קטן וצוותי החובשים עברו מפצוע לפצוע לבדיקת המצב ואם יש צורך לפינוי בהליקופטרים אשר נאלצו לנחות תחת אש כדי להציל חיים.

בחוברת הגדוד נכתב:

התחיל להחשיך ועם חשכה היתה הארטילריה פחות יעילה עד שפסקה כמעט כליל, עבודת הפנוי המפרכת נגמרה עם חשכה. הרופא והסמג"ד פינו עשרות נפגעים, נכנסנו למבנה של חניון לילה הג'יפים התקבצו מכל עבר. צמד ג'יפים יצא להביא את שיירת התחמושת והדלק למלוי הבטנים. היה זמן לאכול לחם עם לוף לשותת משהוא חם ולעשות סיכום משני למצבנו.

כך מסופר בחוברת הגדוד על גיל טל שציל את חברו הפצוע רמי דגני:

בשעות הצהריים תחת תל ג'וחדר נפגע ממ 2 רמי דגני מפגז ארטילריה. רמי קיבל רסיסים בראשו ובבטנו ונפגע אנושות ונפל פנימה לתוך הצריח על התותחן ומהפציעה נכנס להלם והטנק שותק. בלא שהיות נע גיל עם הטנק שלו לטנק ממ 2, ותוך כדי תנועה הרגיע את הצוות בקשר ונתן הוראות חבישה לתותחן. תחת הפגזה קשה ואש טנקים ירד מהטנק שלו, נכנס לטנק ממ 2 וחלצו יחד עם הטנק לאחור עד נגמ"ש הרופא. בפעולה זו הציל את חי המ"מ, גילה קור רוח ותושיה ודוגמא אישית.

בתאריך 30 לדצמבר 1973 נערך דו"ח של גדס"ר 288 אשר נמסר למפקד האוגדה ומצוי היום בארכיון צה"ל. הדו"ח כולל בתוכו פרטים רבים על התארגנות הגדוד ביציאה למלחמה ותוך כדי הקרבות. בטבלה כאן סיכום הנפגעים של הגדוד ב 4 ימי הלחימה הראשונים. בימים אלה נפגעו 41 מחיילי הגדוד.

ת י ו פ	ת ר ו ג י מ	פ צ ו ע י מ	ח ע ר ו ת
8.10.73	1 יונתן ז"ל	3	
9.10.73	2 צ'יין רס, אלכסנדר זל	17	4 מתוכם קבלו חלם קרב
10.10.73	1 סרכמן יהודה ז"ל	9	-
11.10.73	1 גיורא שחר ז"ל	7	6 מתוכם קבלו חלם קרב

9 לאוקטובר - כיבוש תל-פרס

על עמיר לוי סמ"פ פל"א' הוטלה המשימה לכבוש את תל-פרס. כך נכתב בחוברת הגדוד:

תל פרס הינו לוע הר געש שהדרך אליו עולה ממערב. הכניסה לפיסגה הינה פתח חפור בשפתי הלוע ברוחב של טנק. הכניסה לפיסגה נמצאת ממערב ואילו המוצב עצמו נמצא בחלק המזרחי של התל.

הדרך המובילה מן הפתח אל המוצב עוברת על המדרון הצפוני של התל ומימינה יש תהום ומשמאלה מצוק. רוחב הפתח כרוחב 2 טנקים. על התל ישבו קת"קים של אויב + טנק שהיה בעמדה חפורה מול הפתח ללוע, וכן ישבו על התל חיילי חי"ר.

בשעות הצהריים של יום ג' קיבל עמיר סמ"פ א' פקודה "לקחת" את תל פרס, הוא מספר: "האזור כולו הופגז באש ארטילרית מדויקת, והצירים באזור היו תחת אש. קבלתי פקודה מהמג"ד לנוע עם 4 נגמ"שים ו-2 טנקים של פל"ב ולכבוש את תל פרס. לי היה די ברור שעל התל יושב כח-אויב, עפ"י הטיווח המדויק של ארטילרית אויב. חששתי שהנגמ"שים יתקשו להגיע לתל מחמת האש הארטילרית ולכן פתחתי רווחים גדולים ונעתי במהירות לעבר התל. בעליה לתל נענו עם 2 הטנקים לפנים. כבר בעליה קיבלנו אש ארטילרית מדויקת על הדרך וכח החי"ר שבתל פתח באש נק"ל. נצמדנו לקירות הדרך העולה והגענו עד לפיסגה לפני הפתח. התכנית היתה להכניס את הטנקים לתוך הלוע ואחר עם החי"ר לתפוס את המוצב.

מ"מ הטנקים, סגן זיו, החליט להעמיד את 2 הטנקים בפיתחה ומשם להשמיד מטרות קשות ואחר להכנס פנימה. אישרתי את התכנית ו-2 הטנקים ועם 4 נגמ"שים החלו בתנועה והטנק דרס משאית שעמדה בפיתחה. כאן פתח החי"ר באש ומפקד הטנק גור נפגע בצוואר ונפל לתוך הצריח. הוריתי לטנקים לסגת לאחור כדי להתארגן מחדש ניגשתי לטנק הגור וראיתי שהצוות לא יכול להמשיך בפעולה. חבשנו את המט"ק ובקשתי בקשר טנק נוסף. לאור המצב למטה, כשהגדוד מנהל קרב ש. ב-ש. בכח גדול - לא אושר לי טנק נוסף. מאחר וארטילרית האויב המשיכה באש מדויקת החלטתי לכבוש את התל בכוחות הקיימים.

תידרכתי את הכח ונכנסתי לפיתחה כשהטנק של מ"מ סגן זיו מוביל. הטנק ירה 3 פגזים במטרות חשודות אך לא זיהה את טנק האויב שעמד בעמדה חפורה חצי ימינה. הנגמ"שים ירו אש לכל הכיוונים והחיילים הרגליים ברחו מעבר לרכס מזרחה. טנק האויב מסוג 76 ז.ק. נתן לכח לנוע על הדרך עד לטווח 250 מ' ואז פתח באש. 3 פגזים ראשונים פגעו בטנק והורידו לו את הגלגל המניע והפגז השלישי פגע במגן התותח והתותח הושבת. במצב זה פקדתי על הנגמ"שים להמשיך לירות ואני עצמי יריתי ב-0.5 על הטנק בתיקוה שהצוות יברח. טנק האויב שמפקדו לא נבהל, המשיך בירי על הנגמ"שים. קבלתי פגז בשרשרת ואחר בתא המנוע והנגמ"ש התחיל בוער. מיד לאחר מכן נפגע גם הנגמ"ש השני והתחיל בוער. פקדתי על כולם לקפוץ מהרכב ולהעלם במדרון וקפצתי. "בלהט הקרב" לא שמתי לב אם כולם עזבו את הכלים, ולכן הצצתי מעבר למחלול על הנגמ"שים, ששנים מהם בערו כאמור והשלישי נפגע בכיפת המפקד, והייתי משוכנע שיש בתוכם נפגעים רבים.

במצב זה, כאשר נגמ"ש שים וטנק היו פגועים בתוך הלוע והטנק השני בחוץ, העלתי את הצוות של המ"מ על טנק הגור וניסיתי לחסל בעזרתו את טנק האויב. אולם, מאחר והנגמ"ש שים היו על הציר לא היתה זווית ירי לטנק ימינה, ולכן החלטתי לגמור את הטנק בפעולת חי"ר. בשלב זה הצטרפו אלי סרן עמוס קלרמן מ"פ הג'יפים שלנו וקצינים מהסיירת החטיבתית אסף ודני. כל החוליה הצטרפה ליאיר והתקרבה לטנק מהאגף עד למרחק מטרים ספורים ממנו.

לאחר שהחוליה הרגלית ניטרלה את הטנק הסורי וצוותו.
עמיר ממשיך בדיווח:

מיד קידמתי את הטנק שדחף מעט הצידה את הנגמ"ש שים, ובעזרת טלפון אחורי כיוונתי את אישו למטרות חשודות על התל, ולאחר מכן, בפעולת חי"ר, סרקתי את התל.

יאיר כידן מספר על תל-פרס ועל טנק PT76:

ישבתי על נגמ"ש מכונאים והייתי אחרון בטור שעלה על תל-פרס. כך כשאני עומד בזנב הטור ניגש אלי עמיר לוי וביקש ממני לעלות רגלית לשפת הלוע כדי לתצפת על הנעשה בלוע ובמוצב לפני שהוא נכנס פנימה. מבחינת ציוד "והכשרה", הבאתי מהבית קלצניקוב ומחסניות ולמען הרקורד הייתי איש החי"ר היחיד צנחן יוצא גד' 50. לא שמחתי למשימה. עליתי לתצפית ולא זיהיתי שום תנועה. במחפורת יעודית של המוצב (שהייתה ליד עמדת נ"מ ובה מקלע 0.3 על חצובה עם סרט פעולה בתוכו) ראיתי טנק אויב ובהגיון נמהר ושגוי התייחסתי אליו כנטוש ובלתי מאויש אותתי לעמיר בסימני ידיים – "תעבור הכל בסדר". נכנסו ארבעה כלים, הטנק של זיו הלוי ואחריו שלושה נגמשים. ברגע שהטור היה כולו בתוך הלוע התברר שהטנק הסורי איננו נטוש. ראיתי עשן מפלט כחול אפור כאשר התניע. הטנק ביצע ירי מהיר ומקצועי. פגז ראשון לטנק של זיו ולאחר מכן לפי סדר בנגמשים אחד אחרי השני. כל זה בטווח מאוד קצר. ירי מימין לשמאל ואז חזרה לירי מהיר נוסף. ראיתי בבירור את סימני הפגיעות בדפנות הנגמשים והיה ברור שחדרו לתאי הלחימה. ראיתי את חייליו של קוקי המ"מ מתפנים ורצים בבהלה כלפי מעלה במדרון התלול והייתי בטוח שבכל נגמש שוכבים שניים או שלושה הרוגים מפגיעות ישירות שכאלה. אני זוכר שהיה לי חד וברור מאוד – אנשים נהרגו בגללך ועכשיו תעשה משהו. מרגע זה התחילה ההתכתשות עם הטנק. עמיר העלה חיפוי בחלק שקרוב לפיתחה עם מגיסט, רפאלי. אני התקדמתי לקצר טווח. לא היה לי נשק אנטי טנקי. זרקתי רימון או שניים למחפורת בנסיון "להבהיל" את הצוות שבטנק וידיעה ברורה שהרימון לא יעיל. איני זוכר בדיוק מתי הגיע אלי אסף קוטף (קצין מסיירת 205) ואמר לי ששמע בקשר "שיש לכם בעיות למעלה" ועלה לעזור. עם אסף המשכנו בניסיונות עם רימונים, כולל רימון עשן מתוך כוונה שהצוות יחשוב שהטנק בוער ויצא מתוכו. הרימון היה רימון סימון בצבע ירוק שכמובן לא עזר... אני לא זוכר באיזה שלב, קפצתי למקלע הנ"מ שהיה טעון בעמדה ליד הטנק ופתחתי באש על קדמת הטנק והצריח מתוך כוונה, בסיכוי אפסי, לפגוע באפיסקופים "ולעזור" את הצוות. הטנק זיהה אותי והחל לצודד. המשכתי לירות עד השלב בו קנה התותח כבר סיכן אותי וחזרתי אל מאחורי תלולית עפר קטנה שהייתה לפני הטנק והייתה המחסה היחיד. מפקד הטנק פעל בצורה מעוררת כבוד. הוא ניסה "לקדוח" ולמוטט את דופן המחפורת בירי תותח כדי ליצור קווי ירי לעבר התלולית וירה לפחות פעמיים בניסיונות כאלה. מפקד הטנק פתח מדף מספר פעמים, הוציא חצי גוף עליון ויידה רימונים לעברנו ומיד חזר פנימה וסגר מדף. בשלב מאוחר יותר היה לידי גם עמוס קלרמן מ"פ הג'יפים שלנו. אני זוכר ששאל אותי בשקט אופייני במה אפשר לעזור ולמייטב זכרוני לא הייתה לי אליו שום בשורה. ההתייחסות לטנק כנטוש ונתינת האישור שלי לעמיר להיכנס היתה החלטה חמורה. למזלי לא היו נפגעים בנפש בצוות של זיו ובצוותים של קוקי. אני חייב לציין את העובדה הזאת.

על ההשתלטות והתארגנות על תל פרס מספר **עמוס קלרמן** ביומן שכתב בינואר 1974:

אנחנו מישרים קו עם הכח של עמיר שמתקדם על הדרך. מגיעים למוצב. אני מחליט לא להכנס בשלב ראשון לתוך הבונקר במוצב. הפגזה ארטילרית ראשונה מרבות נוספות בימים הבאים מריצה את כולנו לתפוס מחסה בתעלות ובעמדות שנבנו בשכפצים שמעל הבונקר הראשי של המוצב. הפגיעות של התותחים הסורים מדויקות ורוב הנפילות הן ממש בקירבת המוצב ועליו.

בכניסה למוצב מונחת גופתו של חייל ישראלי. בהמשך התברר שזה חייל מהכח שלנו שנסוג מהמוצב זמן קצר לפני שנכבש ע"י הסורים ביום השני של הקרבות.

אני מדווח לצביקה על כיבוש המוצב. הוא ממנה אותי למפקד המוצב ומבטיח לשלוח מייד חיילים ונגמשים לתגבור. מטרת השליטה במוצב – תצפית וסיוע לכוחות הנמצאים עכשיו בלחימה והשתלטות על פתחת רפיד. **עמיר לוי** וחיליו מוחלפים ע"י מחלקות הנגמשים של פלוגת ברחש עם **שמואל סובול** (שהתמנה לסמפ אחרי נפילתו של יונתן) ומפקדי המחלקות **אמיר כהן** ו**רמי מינקה**. אני קורא ל**אהוד דוידזון** ומחלקת הגיפים שלו שיצטרפו אלי במשימת התצפית. אהוד מקבל לתצפית את הגזרה הדרומית. הוא מתמקם בעמדה הדרומית שעל גבי המוצב. אני וסובול מתמקמים בעמדה הצפונית לתצפית מזרחה וצפונה. במקביל מבקשים שנתחיל לדוח ישירות למודיעין האוגדה. אני בעמדת התצפית עם מק 25. מדלג תדרים בין האוגדה, הגדוד, וחיטיבה 205.

מתוך חוברת הגדוד:

תוך כדי דיווח בעיניים אדומות על תנועות הסורים מתל-פארס, היה עמוס מ"פ הג'יפים זוכה – מידי שעה – למפל תשבחות מאנשי המודיעין של פסוד צפון והאוגדה (בקשר כמובן). תחילה היה מגמגם משהוא למה"ד, אחר כך סיגל לעצמו נימה קשוחה והיה אומר במכשיר, תוך שהוא קוטע את בן שיחו: "אולי נידחה את חלוקת השבחים לאחר המלחמה?" וממשיך בדיווחים. את פעילות התצפית הוא סיכם כך:

שרה הקרב היה מתחתנו. הראות מצויינת והעבודה רבה. חמישה ימים עמדנו בתצפית על ההר עד שהוחלפנו בסניירת אחרת. היו אלה ימים של עבודה קשה, כל אלה שהיו במקום ידעו כמה היא חיונית עבורו במהימנות עליונה וללא לאות. מדי ערב היתה פוקדת אותנו חרדה כאשר דיווחים מהתצפית הדרומית העידו שבגזירתה יש התקדמות של האויב. מסתבר שבכל הקו האוגדתי מתל פרס ודרומה לא היו תצפיות נוספות אשר ימנעו מצבים לא נעימים לאגף של האוגדה.

יש לא מעט גרסאות על הקרב לכיבוש תל-פרס ב 9 לאוקטובר. יש גם לא מעט גרסאות וסיפורים מה שהתגלה במוצב ולידו לאחר ההשתלטות עליו. מתחקיר שנעשה בשנת 2012 על סמך עדויות של כל השותפים לארוע ומעדויות של אנשי הנ"מ התותחנים והצנחנים שהיו במוצב מתחילת הקרבות ועד הנסיגה ממנו בשיירה בלילה שבין ה 7 ל 8 לאוקטובר, מתברר שלא נשארו חיילים שלנו במוצב ועל התל. כמו כן לא התנהל בפועל קרב עם אנשי חיר של הסורים בשלב ההשתלטות על המוצב. החיילים הסורים שתפסו את המוצב (לאחר נסיגת כוחותינו ב לילה ה 7 לאוקטובר) נסוגו כנראה יחד עם הקת"קים כאשר הצוות של עמיר לוי טיפס לכיבוש ההר.

בכיבוש תל-פרס נהרג **דב סוליניצה** לוחם חרמ"ש מפלוגה ב' של הגדוד.

מדווח עמוס קלרמן ביומנו:

9 אוקטובר. אחרי ההשתלטות, יש לנו שני הרוגים במוצב ואין מי שיכול לפנות לתאגד. אני פונה בקשר לאלישע הסמגד אבל הוא לא יכול להבטיח פינוי היום. יורד ערב והפינוי נדחה למחר. כדי לפנות עם רכב שלנו צריך לארגן שני רכבים כי הציר מראש התל לתאגד מופגז ותחת אש. לעזרתנו מתגייס **מאיר הר-ציון** שהעפיל עם טנדר ויליס אזרחי ויחד עם שני חברים מתגרה במזלו בין מטחי הארטילריה שיורדים עלינו. לבקשתנו, מפנה מאיר הר-ציון את ההרוגים כאשר הוא יורד מהתל בעשירי לחודש...

טנק סורי PT76 בעמדה
על תל-פרס. צוות הטנק
נוטרל בפעולה רגלית
אחרי שפגע בכח שניסה
לכבוש את ההר

10 – 11 לאוקטובר - ארועים בגזרת רפידי, סגול 351

מתוך ויקיפדיה:

במקביל להשמדת הכיס הסורי בחושניה יצאה אוגדה 146 להתקפה אל מעבר לקו הסגול בחלקו הדרומי, בניסיון לנצל את ההצלחה. מטרת ההתקפה הייתה להשתלט על שורת מוצבים סורים שממזרח לקו זה ובראשם תל כודנה שממזרח לחושניה.

ההתקפה נערכה לפני הצהריים ב 10 לאוקטובר על ידי ארבע החטיבות של האוגדה, שבשלב זה כבר היו מוקטנות עקב האבידות שספגו (למעט חטיבה 670). באגף השמאלי של האוגדה, מצפון לתל פרס, תקפו חטיבה 4 וחטיבה 9 מזרחה מול תל כודנה. דרומה מהן תקף מזרחה גדוד אחד מחטיבה 205. באגף הימני של האוגדה, ליד תל ג'וחדר, נועד להיערך מאמץ משני: גדוד שני של חטיבה 205 תקף לדרום מזרח לעבר מוצב סורי באום א-לוקס. מזרמו תקפה חטיבה 670 - מתוגברת במספר טנקים - את המוצב הסורי באל-חנות. **בין שני אגפי האוגדה, ליד תל-פרס, התפרס להגנה גדוד הסיור של האוגדה.**

החטיבות התוקפות כבשו חלק מיעדיהן והשמידו עשרות טנקי אויב, אבל נתקלו באש טנקים ונ"ט חזקה ובהפגזות קשות ונבלמו בשדות מוקשים סורים. מפקד האוגדה הציע לפיכך לפיקוד הצפון לרכז את כל חטיבות האוגדה להתקפה על תל כודנה, אבל אלוף הפיקוד יצחק חופי, שחשש לגורל האוגדה לאור אבידותיה, פקד עליו להפסיק את ההתקפה ולהתייצב על הקו הסגול.

אחר הצהריים (ביום רביעי 10 לאוקטובר) נשלח **יוסטא מפקד פלוגה ב'** עם חלק מפלוגתו מזרחה לקו הגבול מדרום לג'וחדר, לסייע בחילוץ כח מגדוד 125 אשר נפגע בניסיון הפריצה תוך מעבר בשדה מוקשים.

סגול 351

ביום רביעי בצהריים התקבלה בגדוד פקודה לעלות ולתפוס את תל אל-מהיר, תל הנושק לקו הגבול וכינויו במפת הקוד "סגול 351". שלושה ימים רצופים עלו הטנקים של הגדוד אל התל כשהם סופגים פגיעות ארטילריה וטילי סאגר. הניסיונות לשכנע את המח"ט ומפקד האוגדה **שאינן השיבות צבאית לעמידה עם טנקים גלויים לאויב על התל**, נתקלו בחומת עקשנות מנומקת בטענה שסגול 351 היא "הנקודה המזרחית ביותר של מדינת ישראל".

בחוברת הגדוד נכתב:

וידר: ביום רביעי בצהריים קבלתי פקודה לתפוס את סגול 351 כשעמיר מחפה עלי מימין. התנועה בציר היתה מוגבלת בגלל מיקוש משני צדדיו. חיליק, שהכיר את הציר משרותו בסדיר, התנדב לנוע איתי. זזתי עם מחלקה 1 בפיקוד גבי ועלינו על סגול 351 בציר המוגדר כשלפתע זיהינו בחזית טנקי אויב. משמאלנו היה גדוד שניהל קרב תותחים עם הטנקים הסוריים, אבל היה נחות מבחינת שטח, לכן עלינו לעמדות ומיד פתחנו באש כשאנו פוגעים ב-2 טנקים.

מוטי: הייתי התותחן של ויזר, אבל החלפתי את יורם כטען קשר. תוך ניהול אש הוצאתי את הראש החוצה, וראיתי שלקחנו בשרשראות שלנו את גדר-התיל של כל המוצב. בקשתי את ויזר לעצור, קפצתי החוצה, ותוך כדי הפגזה חתכתי את התיל בעזרת מגזריים. כשהזרתי לטנק גילינו טנק נוסף בטווח 2100. יורם ירה בו ופגע בול בפגז הראשון והדליק אותו.

אחרי כמה דקות התחלפתי עם יורם בתפקידים כיוון שהופיעו טנקים סוריים, והיה רצוי שבשטח יסתובב תותחן מקצועי. איך שהתיישבתי יריתי שוב בסביבות הטווח הקודם ופגעתי בפגז דאשון בטנק שלהם.

ביומן הגדוד נכתב: "יום חמישי - הגדוד יוצא מחניון לילה מצומת רפיד ומתפרס בעמדות, כאשר פלוגה ג' על סגול 351. הארטילריה יורדת על הגבעה בקצב מוגבר מביום הקודם. פגז פוגע ישירות בטנק. מועך את כיפת המפקד פנימה, והמפקד (סמל גיורא שחר ז"ל) נמחץ למוות. הטנק מתפנה לאחור.

פלוגה א' מחליפה את ג' באחזקת הגבעה, וההפגזה מתחדשת. עם חשיכה חוזר הגדוד לחניון הלילה הקודם.

יום שישי - הגדוד חוזר לעמדות בצומת. פלוגה א' תופסת את סגול 351 ותוך חצי שעה נורים עליה 3 טילים. יש לה 3 פצועים כולל המ"פ. המ"פ ניצל בנס כאשר לא היה בצריח בשעה שפגע בו הטיל.

פלוגה ב' עולה על סגול 351 במקום פלוגה א' וסופגת אש קשה.

פלוגה ג' תופסת את סגול 433 ו-407 באבטחה.

ויזר: "עמדנו בסגול 351 עם מדפים סגורים. כשלב מסוים גיורא ביקש ממני סיגריה. כדי שאעביר לו סיגריה הוא סוכב את הטנק ונעמד ליד שלי. העברתי לו חפיסת סיגריות. גיורא סגר מדף ושניות לאחר מכן נפל על כיפת המפקד פגז 160 מ"מ. חיליק יצא מהטנק לחליץ את גיורא ונפצע בחוץ מהפגזה. אנשי הצוות של גיורא היו בהלם. את אחד מהם היינו צריכים להכות כדי להרגיע אותו, שלא יברח. הטנק של גיורא פונה רק בלילה. במשך היום אף אחד לא רצה להיכנס לשם להוציא אותו. "הייתי בהיסטריה, אני מודה. נכנסתי לרשת הקשר של האוגדה ודיברתי עם מוסה. אמרתי לו שאין טעם לעמוד שם מפני שהארטילריה הסורית טוחנת אותנו. אמרתי: זה קל מאוד לעמוד מרחוק ולתת הוראות. אבל כאן, אמרתי, החבר'ה נגמרים לי. עלינו שבעה טנקים ונשארו שניים. מוסה ענה, אחרי שביקש ממני להירגע, שאני רואה את המלחמה בקטן ולכן אני לא מבין את החשיבות של נוכחותנו בסגול 351. נאלצתי להישאר שם בלילה. חיילי סיירת הביאו לנו תחמושת - פחות או יותר מה שהיינו צריכים, בהחלט לא הכל. "למחרת שטפו את הטנק של גיורא והחליפו את כיפת המפקד הפגועה בכיפה תקינה שפירקו מטנק מושבת בשטח. במקום הצוות הפגוע קיבלתי נחלאים שלא ידעו מה זה טנק. חזרנו להילחם. היום אני חושב שסתם כתשו את הגדוד, בסגול 351."

בשנת 1989, 16 שנים אחרי המלחמה, הוסיף **ירחמיאל ויזר**, מפקד פל' ג' את הפרטים הבאים: (רשם ופירסם **אבי וולנטיין** שהיה קצין הקשר של הגדוד)

יאיר כידן מספר על חילוץ הטנק שנפגע בסגול 351 :

גיל טל נהרג ב 19 לאוקטובר בקרב אום-בוטנה במובלעת הסורית. על גילווי הגבורה וההקרבה **הוענק לסרן גיל טל עיטור העוז**.

גיל טל (מי אם לא הוא) עלה על הטנק בו נהרג מפקד הטנק **גיורא שחר** וחילץ אותו. שני צריחוני מפקד פגועים שהוחלפו על ידי שרגא קצין החמוש (צריחון המפקד של דב בן דב שניפגע מטיל סגר וצריחון המפקד מהטנק של גיורא ז"ל) היו מונחים כמה ימים בצומת ג'וחדר.

על החוליה הטכנית של הגדוד נכתב בחוברת הגדוד:

כאשר נכנסנו לחניון הלילה השלים החט"ג, בפיקוד סרן שרגא, את תיקון הרק"מ הפגוע, כולל החלפת שתי כיפות מפקד אשר "אורגנו" מטנקים פגועים של חטיבה סמוכה. בשבת עם בוקר עמדו שוב הטנקים במספר מלא לרשות הגדוד. כמעט כל הלילה תיקן והשלים החימוש את כמות הרק"מ שנפגע במשך היום.

באחד הימים המופגזים והנוראים ביותר למרגלות תל-פרס הופיעה שיירת משאיות עם תחמושה, אספקה, דלק וחיילים שתעתה בניווט כבישים ונכנסה היישר לצומת רפיד תחת התל.

מיד ירדה עליהם הפגזה שסיכנה גם אותנו שעמדנו בסביבות התל. יוסטא שלח את שלום בלום אל מפקד השיירה כדי לנפנף אותו מהשטח אבל הסתבר שהכלים היו נטושים בגלל בריחה מבוהלת של נהגיהם.

המפקד לא רצה להמשיך כיוון שגם המשך הציר היה מטווח, והוא ביקש מבלום להכשיר לו דרך תוך כדי הפגזה בין הטרסות הבזלתיות. בלום, תוך כדי נסיעה קדימה ואחורה, הכשיר דרך באמצעות שרשראות הטנקים.

היה זה מוזר לראות פתאום את ההתקבצות הנחפזת של הנהגים הקשישים אל משאיות האספקה תוך כדי הפגזה, ומין נס שמימי שהחברה האלה יצאו שלמים משם.

סוף דבר:

את גדוד סיור 288 הוביל **צביקה דהב** המג"ד מיום הקמתו, בימי הקרבות בדרום הרמה, בתצפיות וקרב אום בוטנה במובלעת הסורית, בחייץ החקלאי ב"אפריקה" יחד עם חטיבת הצנחנים ועד השחרור במרס 1974. יחד עם **אלישע ברודסקי** הסמג"ד ומפקדת הגדוד הצליח צביקה לשמר את מסגרת הגדוד ככח לוחם ברק"ם וציוד ובעיקר מחשבה על החיילים, המפקדים, האנשים, עלינו הטיל את משימות הלחימה תוך שיקול דעת ואחריות. על כך אנחנו אסירי תודה.

יד זכרון לחללי גדס"ר 288 ביד לשריון - לטרון

 יד ללוחמי גדוד סיור 288 שנפלו במלחמת יום הכיפורים 1973 בקרבות נגד שריון סורי וירדני ברמת הגולן	
סרן יהונתן גוברמן	נפל 8 אוקטובר בעת פיקוד על כח בקרב על הג'ואדר
רב"ט דב סוליניצה	נפל 9 אוקטובר מפגיעה בנגמ"ש בו נהג בכיבוש תל-פרס
סמ"ר רם דיין	נפל 9 אוקטובר מפגיעה בטנק עליו פיקד בקרב ליד הג'ואדר
סמל יהודה טרכטמן	נפל 10 אוקטובר בהפצצה אווירית ליד רמת מגשימים
סמ"ר גיורא שחר	נפל 11 אוקטובר מפגיעה ארטילרית בטנק עליו פיקד בצומת רפיד
סגן חנך דור	נפל 18 אוקטובר מפגיעת טיל נ"ט בנגמ"ש ליד תל-מסחרה במובלעת
סרן גיל טל	נפל 19 אוקטובר מפגיעה בטנק עליו פיקד בקרב אום-בוטנה במובלעת
סגן בנימין ג'ידי	נפל 19 אוקטובר בהפגזה ארטילרית ליד אום-בוטנה במובלעת
סמל יעקב דימינסקי	נפל 21 אוקטובר בהפגזה ארטילרית על תל-קרין במובלעת

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים

דבר מפקד הגדוד - מתוך החוברת

לוחמים!

ב-6 לאוקטובר 1973 נזעקנו מבתינו למלחמה.

כולנו האמנו שנצליח עוד להתאמן ולגבש את היחידה באמונים נוספים - אבל האויב הפתיע אותנו ויחד חשנו על שרשראות הטנקים והנגמ"שים אל החזית הסורית כדי לסלק את הסורים מרמת הגולן.

כיחידה מגובשת ומקצועית תוך לוחמת גבורה ומאמץ עליון של כל אחד מחיילי היחידה הצלחנו להדוף את האויב הסורי מרמת הגולן ומעבר לקו הסגול.

9 מטובי לוחמינו נפלו בקרב ו-53 נפצעו במהלכי המלחמה. נזכור את חלקם בנצחוננו.

לאחר המלחמה בסוריה, המשכנו בהתמדה וברוח קרב לשאת בנטל היומיומי באחזקת הקו "באפריקה", בחזית הדרום אליה הועברנו.

נזכור לעד את הלחימה היקרים.

סא"ל צביקה
מפקד היחידה

מתוך מכתב מפקד האוגדה

... לצערי הרב ירדתי לסיני בפתאומיות וללא זמן חופשי כדי להיפרד יפה מחברים לוחמים ופיקודים.

התקופה האחרונה אותה עשינו יחד היא יותר מכור היתוך, יותר מהידוק יחסים ולו רק היה לי זמן הייתי בא אליכם לומר שלום להתחבק ולהביע את כל אשר על ליבי, אתך ועם גודך באופן מיוחד.

הוכחתם עד כמה כדאי היה המאמץ שבהקמת גדוד מפואר זה. עוד בטרם באו פקודות הצבא – זכותם, ולא יכול היה להיות פרס גדול יותר מאשר מה שעשיתם במלחמה.

אני מקווה שניפגש בקרוב, מקווה שאף אתם תרדו לכאן, ושוב יהיה לי מכשיר כה משוכלל, גוף כה יעיל ולוחם כגדוד הסיור.

בזמן המלחמה נזפתי, דירבנתי, ולפעמים רגזתי – זה חלק מהחיים ומהמלחמה.

שלום לך ולכל חייליך, והבע בשמי את כל הערצתי לדרך בה לחמו ופעלו.

מפקד האוגדה.

מכתב של מוסה פלד
מפקד האוגדה
למג"ד צביקה דהב

מקורות:

- קובץ - תחקיר 288 יום כיפור 1973
- קובץ - סיכום גדסר 1973
- קובץ - שיבוץ קרבי - גדוד סיור 288 - 8 אוקטובר 73
- קובץ - צביקה דהב - הקמת הגדוד אימון הקמה מלחמת יום כיפור לינק לחוברת גדסר 288 (1974) עריכה – רן אדליסט על בלימה – אבירם ברקאי
- קובץ - פירסומי חט 205 - קרב גוחדר 8 אוקטובר 1973
- קובץ - עמוס קלרמן - מוצב 116
- קובץ - סיפורי מוצב 116
- קובץ - אורי שפרשטיין הפצוע שחילצנו מ 116
- קובץ - כיבוש תל-פרס 9 אוקטובר 73
- לינק לתחקיר של יוסף ברגר המתאר את הארועים באזור תל-פרס בין ה 6 עד ה 9 לאוקטובר 73
- לינק לסיפור גדוד בה"ד 9 ביום כיפור 73, בן עמי כהן - תצפית ארטילרית על תל-פרס 6 – 7 אוק' קובץ – סגול 351 - אבי ולנטין
- קובץ - יומן-כיפור של עמוס קלרמן
- קובץ - מפת נסיונות פריצה לתילי כודנה
- קובץ - יד זכרון ללוחמי גדסר 288 שנפלו ביום הכיפורים
- קובץ - קלף זכרון ללוחמי גדסר 288 שנפלו ביום הכיפורים
- קובץ - מפה לאנדרטה 288